

Wpływ ubóstwa na podejmowanie decyzji i ocen ekonomicznych zorientowanych na wydatki - mediacyjna rola stanu reaktancji przeciw ograniczeniu wolności z powodu statusu finansowego

1. Cel projektu badawczego:

Osoby ubogie częściej podejmują niekorzystne dla nich decyzje ekonomiczne i konsumenckie, np. częściej zaciągają wysoko oprocentowane pożyczki na drogie produkty. Ubóstwo można rozumieć jako ograniczenie wolności, ponieważ zasoby pieniężne pozwalają ludziom żyć w sposób, w jaki chcą żyć. Zgodnie z teorią reaktancji, gdy coś zagraża wolności zachowania ludzi, to doświadczają oni reaktancji psychologicznej, tj. stanu, który motywuje ich do przywrócenia wolności. W ramach niniejszego projektu badawczego zostanie zbadane, czy ubóstwo prowadzi do poczucia ograniczenia wolności i odczuwania reaktancji motywującej ludzi do przywrócenia wolności poprzez podejmowanie decyzji ekonomicznych ukierunkowanych na wydawanie pieniędzy.

2. Cel badawczy:

Celem badawczym tego projektu jest poszerzenie wiedzy naukowej na temat tego, dlaczego osoby biedne częściej od osób bogatych podejmują decyzje ekonomiczne ukierunkowane na wydawanie pieniędzy, które mogą być niekorzystne dla stanu finansów tych osób. Sformułowaliśmy szereg hipotez badawczych, na podstawie których zakładamy, że osoby odczuwające reaktancję (w tym nieprzyjemne pobudzenie fizjologiczne temu towarzyszące) z powodu swojej trudnej sytuacji finansowej będą częściej podejmowały decyzje ekonomiczne ukierunkowane na wydawanie pieniędzy. Zakładamy, że reakcje te będą silniejsze u osób, dla których wolność wyboru jest ważna, które lubią mieć duży wybór, które mają tendencję do reagowania reaktancją oraz które cenią posiadanie wielu dóbr materialnych.

3. Metodologia zastosowana w projekcie badawczym:

Planujemy przeprowadzić pięć badań w ramach tego projektu, w których wykorzystamy zróżnicowane metody wzbudzania i pomiaru stanu ograniczenia wolności z powodu ograniczonych finansów. Zaprojektowaliśmy badania: eksperymentalne (badania 1-4), podłużne (badanie 5), internetowe (badanie 1 i 5), laboratoryjne (badania 2-3) oraz badania terenowe (badanie 4). W badaniu 3 będziemy dokonywać pomiaru zaawansowanych wskaźników pobudzenia fizjologicznego (np. tętna) by określić reakcje emocjonalną na ograniczenie wolności wyboru produktów z powodu posiadania niewystarczających środków finansowych.

4. Oczekiwane rezultaty:

Spodziewamy się wyższego poziomu odczuwanej reaktancji z powodu trudnej sytuacji finansowej u grupy osób badanych, u których będziemy eksperymentalnie wzbudzać stan ograniczenia wolności wyboru, w porównaniu do grupy osób, u której nie będziemy wzbudzać tego stanu. Większa reaktancja z powodu swojej sytuacji finansowej będzie wiązała się z kolei z częstszym podejmowaniem decyzji ekonomicznych ukierunkowanych na wydawanie pieniędzy. Wyniki takie mogą sugerować, że osoby biedne podejmują niekorzystne decyzje finansowe (np. biorę pożyczkę na zakup drogiego produktu) by odzyskać wolność wyboru ograniczoną przez swoją sytuację finansową. Oczekujemy, że reakcje te będą silniejsze u osób, dla których wolność wyboru jest ważna, które lubią mieć duży wybór, które mają tendencję do reagowania reaktancją oraz które cenią posiadanie wielu dóbr materialnych.

5. Znaczenie projektu:

Nasz projekt przyniesie innowacyjne i przełomowe postępy w rozwoju psychologii społecznej, ekonomicznej i konsumenckiej wykorzystując zróżnicowane i zaawansowane metody badawcze by zrozumieć dlaczego ludzie biedni częściej niż osoby bogate podejmują niekorzystne dla siebie decyzje ekonomiczne. Potwierdzenie naszych oczekiwań, co do tego, że osoby biedne odczuwają ograniczoną wolność wyboru produktów, która motywuje je do odzyskania tej zagrożonej wolności poprzez branie pożyczek, pozwoli lepiej zrozumieć uwarunkowania psychologiczne pozostawiania w sytuacji niedostatku finansowego. Co więcej, obecny projekt może nadać nowy kierunek przyszłym badaniom, które będą mogły pomóc osobom biednym radzić sobie z ich emocjami, tak by podejmowały bardziej korzystne dla nich decyzje ekonomiczne.